

## เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาโลกนี้เขามองกัน เห็นไหม ห่วงโซ่ของอาหาร เวลาปลาใหญ่ไปกินปลาเล็ก ปลาใหญ่กินปลาเล็กนี่เป็นเรื่องปกติ แต่เวลาปลาเล็กมันเป็นปกติไหมล่ะ ชีวิตมันต้องพยายามดิ้นรนรักษาตัวมัน เวลามันดิ้นรนรักษาชีวิตมันเพื่ออะไร เพื่อมันจะได้กินอาหารของมันต่อไป

นี่ห่วงโซ่ของอาหาร นี่เป็นธรรมชาตินะ แต่เวลามนุษย์เรา เห็นไหม มนุษย์เราไม่กินกัน มนุษย์กินกันไม่ได้ แต่มนุษย์เวลาทำร้ายกันหนักหนาสาหัสสาครรจ์นะ มันเจ็บช้ำน้ำใจ การเจ็บช้ำน้ำใจมันไม่ถึงกับชีวิต แต่มันเจ็บปวด ความเจ็บปวดอันนั้น ถ้าเป็นความเห็นผิดของเรา ความเจ็บปวดนั้นมันก็จะขยายมากขึ้นไป แต่ถ้าความเจ็บปวดอันนั้น ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง

ชีวิตนี้เป็นแบบนี้ ชีวิตเวลาเกิดขึ้นมา นี่ผลของมันใช่ไหม ผลของมันคือ อริยทรัพย์ อริยทรัพย์คืออะไร? คือชีวิตนี่ไง ถ้าชีวิตนี้เกิดมาแล้วเราเป็นมนุษย์ เห็นไหม เรามีสมอง เรามีความคิด เรามีความรู้สึกทั้งนั้นแหละ ถ้าเรามีสมอง เรามีความคิด ความรู้สึก เราจะทำอะไรได้ล่ะ เราจะเอาอะไรเป็นประโยชน์เพื่อเราล่ะ?

ถ้าประโยชน์กับโลก เขาก็ประสบความสำเร็จใจชีวิตของเขา เขาพยายามจะหาความมั่นคงในชีวิต แต่ความมั่นคงในชีวิต มันจะมีมากน้อยแค่ไหน ความมั่นคงในชีวิตนี้ มันเป็นความเห็นของเรานะ แต่เวลาโลกมันเปลี่ยนแปลง เห็นไหม คุณมันมั่นคงไหมล่ะ? มันไม่มั่นคงหรอก เวลามันมีภัยธรรมชาติ มีภัยต่างๆ มันเป็นไปหมดใช่ไหม

ความมั่นคง มั่นคงที่หัวใจนะ ถ้าหัวใจเรามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันจะมั่นคง จะสุข จะทุกข์ จะยาก จะจน จะมั่งมีศรีสุข เห็นไหม แต่ถ้าหัวใจมันคงขึ้นมา มันมีนะ มันมีหลักเกณฑ์ของชีวิต แต่ถ้าหัวใจมันไม่มั่นคง เราจะมีศรีสุข แต่เราไม่ได้ทำกับชีวิตเรา

มันคงขึ้นมาเลย เราทำอะไรไปเรามีแต่ความทุกข์ร้อน เราทำอะไรไป เรามีแต่ความเผาผลาญหัวใจของเรา

นี่ความมันคงมันอยู่ที่ไหน ความมันคง เห็นไหม โลกนี้มันมันคงไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นอนิจจังไง สรรพสิ่งมันแปรปรวนตลอด โลกนี้ไม่มีอะไรคงที่ของมัน ถ้ามันแปรปรวน ทุกอย่างมันแปรปรวนตลอด แต่เราก็อยากให้มีมันมันคง ความรู้สึกของเรา เราก็อยากให้มีมันมันคง ถ้ามันคง มันมันคงได้ด้วยจิต เวลามันสิ้นสุดแห่งทุกข์นี้มันคงเด็ดขาด แต่ถ้ายังไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์ เป็นพระอนาคา มันก็ยังมีกลิ่นไหวของมัน

พระอนาคา เห็นไหม เราเสมอเขา เขาเสมอเรา เราสูงกว่าเขา เราต่ำกว่าเขา มันคิดเปรียบเทียบไปตลอดเวลา พระอนาคานะ แต่เวลาสิ้นสุดทิวิมานะ มานะ ๕ ถ้ามานะ ๕ เข้ามานี้มันไม่เปรียบเทียบกับใครหรอก เพราะเปรียบเทียบคือความโง่โง่ เปรียบเทียบคือความโง่ แต่ถ้าทางสังคมนะ การเปรียบเทียบ เห็นไหม ใครที่เขาทำคุณงามความดี เปรียบเทียบเพื่อคุณงามความดีของเรา

ทำไมเขาทำได้ ทำไมเราทำไม่ได้ ทำไมเขาทำคุณงามความดีของเขา ทำไมเขามีจุดยืนของเขา ไอ้เปรียบเทียบอย่างนี้ เปรียบเทียบเพื่อให้เรามีความขวนขวาย ถ้ามีความขวนขวายทางโลก เห็นไหม ความขยันหมั่นเพียรนะ เขาบอกว่าไม่ให้เปรียบเทียบ ให้มันปล่อยวางๆ แล้วทำไมมันมีการขวนขวายล่ะ?

การขวนขวายเพื่อมีจุดยืนไง เวลาพระเรา เห็นไหม ความเพียรชอบ เวลาความเพียรชอบนะ มีสติ มีความตั้งใจ ถ้าไม่มีสติ ไม่มีความตั้งใจ มันจะเอาอะไรมาภาวนา นี่เวลาศพนะมันอยู่ในโลง เวลาเขาเผาอะมันไม่ร้องไห้ มันไม่เจ็บปวดเลย เรานั่งอยู่เฉยๆ มันเหมือนกับซากศพ ไม่มีสติปัญญาเลยหรือ?

ถ้ามีสติปัญญา เห็นไหม มันต้องมีสติ ถ้ามีสติขึ้นมามันก็มีคำบริกรรม มีการควบคุมหัวใจใช่ไหม ถ้ามีการควบคุมหัวใจ หัวใจทำไมต้องไปควบคุมมัน ถ้าหัวใจไม่ควบคุมมัน มันจะควบคุมเราไง มันคิดสิ่งใด มันคิดนั่นสิ่งใด เราก็วิ่งเต้นตามมันไง เวลา มันขยับตัวทีเดี๋ยวนี้เราต้องทำตามมันไปหมดเลย แต่ถ้าเรามีสติ มันขยับตัวมานี้ย้อนกลับ ขยับตัวมานี้ทวนกระแส ขยับตัวคือมันเริ่มคิด มันเริ่มมีความรู้สึก

ถ้ามีความรู้สึก ความรู้สึกอย่างนี้มันมาจากไหนล่ะ? ความรู้สึกมันมาจากธาตุรู้ ธาตุรู้คือภวสวะ คือตัวภพ ตัวภพคือตัวพลังงาน ตัวพลังงานมีวิชาของมัน มันคิดถูก คิดผิดล่ะ ถ้ามันคิดถูก เห็นไหม คิดถูกเราต้องเหยียบคันเร่งเลย เหยียบคันเร่งมันคิดถูก คิดคุณงามความดี นี่เราควบคุมใจของเราให้ได้ ถ้าใจเราควบคุมได้นี่ เรามีความสุขในชีวิตของเรา

เรามีความสุขในชีวิตของเราละ แล้วความสุขในชีวิตของเรา เห็นไหม เราจะไม่ไปเดือดร้อนกับใครเลย โลกเขาจะแข่งขันขนาดไหนมันก็เรื่องของโลก ถ้ามันเป็นงานของโลก เป็นงานหน้าที่ของเรา เราก็ต้องแข่งขันกับเขา

ความเพียรชอบ เวลาพระเราประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ถ้าความเพียรชอบมันจะให้ผลกลับเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าความเพียรไม่ชอบ ความเพียรจะเป็นสมาธิก็เป็นมิจฉาใจ เห็นไหม ถ้าความเพียรชอบเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นความเพียรไม่ชอบมันเป็นมิจฉาสมาธิ ถ้าเป็นมิจฉาขึ้นมา มิจฉามันมีกำลังของมันขึ้นมา มันเป็นมิจฉาของมัน แต่ถ้าความเพียรชอบทางโลกล่ะ?

ถ้าความเพียรชอบทางโลก มนุษย์ไม่กินกัน มนุษย์มีความเมตตา มีความกรุณาต่อกัน คุณใช้เวลาหลวงตาท่านบอก เห็นไหม เวลาท่านไปซื้อของที่ไหน เขาทอนเงินเกินมา ๑ บาท ๒ บาท ต้องตีรถกลับไปนะ ค่าน้ำมันมากกว่าเงินที่จะไปคืนเขาอีก นี่เขาทอนเงินเกินมายังเอาไปคืนเขาเลย นี่เวลาคนไม่กินกัน คนไม่กินกันมันซื้อสัตย์สุจริตใจ

ความซื้อสัตย์สุจริต สิ่งนั้นมันเป็นบุญกุศล มันเป็นอำนาจวาสนาบารมีนะ

“กลิ่นของศีลมันหอมทวนลม”

เราทำคุณงามความดีของเรา คนนั้นเป็นคนดี ปากต่อปาก คนนั้นไว้ใจได้ คนนั้นเป็นคนที่น่าเชื่อถือ นี่คุณงามความดีต้องมีของมันสิ แต่เราบอกเราทำคุณงามความดีแล้วไม่เห็นได้อะไรเลย แต่เวลาเราเห็นแก่ตัว เราเบียดเบียนคนอื่น เห็นไหม คนนั้นใช้ไม่ได้ คนนั้นใช้ไม่ได้ ไม่มีคนเข้าใกล้นะ คนเข้าใกล้ เขาเข้าใกล้ด้วยความจำเป็น แต่ถ้าเวลาเป็นความจริงขึ้นมา เขาเข้าใกล้ของเขาด้วยความอบอุ่นหัวใจ

นี่ทำคุณงามความดี มันต้องเป็นคุณงามความดี ถ้าทำคุณงามความดี มันมีบารมี พอมีบารมีขึ้นมา เราจะไปนั่งสมาธิ ภาวนาที่ไหน เวลาทำคุณงามความดีของเรา เราสบายใจนะ แต่ถ้าเราทำอะไรแต่ความบาดหมาง เรานั่งสมาธิที่ไหน เวลามันสะท้อนนะ ลมพัดใบไม้ไหว เราก็ว่าคนอื่นแกล้งเรา เพราะหัวใจเรามันไม่มั่นคงใจ หัวใจเรามันบกพร่องใช่ไหม

ลมพัดใบไม้ไหวใครไปแกล้งใคร ก็ลมมันพัด มันเป็นธรรมชาติของมัน ใบไม้ไหวมันก็มีเสียงดังใช่ไหม ถ้าเรามีปัญญาขึ้นมา นี่ลมพัดใบไม้ไหวเราก็ไม่หงุดหงิดใจ ในหัวใจของเรา เราก็มีจุดยืนของเราไง แต่ถ้าหัวใจของเรา เห็นไหม เพราะเราทำของเราจนเคย พอลมพัดใบไม้ไหวนี้จะหาเรื่องแล้ว จะคิดเผาผลาญตัวเองแล้ว

นี่ไง ถ้ามันมีบุญกุศล มันมีอำนาจวาสนาบารมี เห็นไหม มันสร้างของมันมา มันมีจุดยืนของมัน ลมพัดใบไม้ไหวก็เรื่องธรรมชาติ เสียงก็คือเสียง สักแต่ว่าเสียง เสียงมันก็คือเสียง แต่มันไม่สักแต่ว่าใจเราก็ไปยึด เสียงนั้นมีโทษกับเรา เสียงนั้นไม่คิดกับเรา.. เสียงมันไม่รู้เรื่องเลย หัวใจเราเผาของเราเนะ เราก็เอาสิ่งนั้นมาเหยียบย่ำเรา สิ่งนั้นมีแต่ความกระทบกระเทือนไปทั้งหมดเลย แต่ถ้าเราได้ฝึกมาจากข้างนอก เห็นไหม วัณนี้ผูกไว้ เวลาเราจะใช้สอยขึ้นมา เราก็เอาวัณนั้นมาใช้เลย เรามีสติปัญญากับเราไว้ในหัวใจ

นี่มันเครียด มันไม่สบายใจ มันเครียดเพราะว่าจิตใจมันรุนแรง มันมีการกระเสือกกระสนของมันมันก็เครียด แต่ถ้าจิตใจเราเคยฝึกหัดขึ้นมาแล้วมันไม่เครียด เราดูแลใจของเราเนะ มันแปลกด้วยนะ เวลามันคิดสิ่งที่ไม่ดีขึ้นมา อี้! คิดอย่างนี้ได้อย่างไร อี้! มันมีสตินะ มัน อี้! อี้! เลยนะ พอ อี้! คือสติมันพร้อมหยุดแล้ว แต่ถ้าไม่ อี้! นะ เอ๊ะ! คิดอย่างนี้ได้यरไรนี้ มันไปแล้ว พอมันคิดไปนี่ไปแล้ว พอไปแล้วนะมีแต่ความเร่าร้อน มีแต่ความเผาตัวเอง

เวลาเราเบียดเบียนตน เราไม่คิดว่าเราเบียดเบียนตนเลยนะ เวลาคนอื่นเบียดเบียนเรา เราว่าคนอื่นเบียดเบียนเราเนะ เวลาบาปอกุศลมันเกิด มันเบียดเบียนตนก่อนนะ เวลา มันเบียดเบียนตนขึ้นมา เห็นไหม เราต้องคิด คิดหาทางของเรา ความคิดนี้มันเผาเราก่อนแล้ว แล้วเวลากระทำเนะ ในวินัยของพระ ถ้ามีเจตนาความคิด ยังไม่ได้กระทำ ไม่เป็น

อาบัติ แต่ถ้าเดินไปอยากจะทำ ยังไม่เป็นอาบัติ ถ้าทำจนเสร็จขบวนการนั้นแล้ว อาบัติ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ เห็นไหม

ขบวนการของความคึดมันไม่เป็นอาบัติ แต่มโนกรรม ถ้าย่ำคึดย่ำทำบ่อยๆ จิตนิสัยมันจะเป็นแบบนั้น ถ้ามันไม่ย่ำคึดย่ำทำนะ สิ่งนี้พอมันเกิดขึ้นมาเราปฏิเสธ เราปิดทิ้งเลย เราปิดทิ้งเลย เราปิดทิ้งเลย ฝึกฝนอย่างนี้ เห็นไหม วัวผูกไว้ รักษามันไว้ ถ้ารักษามันไว้มันจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นไป แต่เวลาเป็นกิเลสนะมันบอกว่านี้เสียเปรียบ คนอื่นเขาคิดสิ่งใด แล้วเขาทำตามความปรารถนาเขา เขามีความสุขของเขา มีความรื่นเริงของเขา

ความสุข ความรื่นเริงของเขา มันรื่นเริงบนความทุกข์ยากของคนอื่นหรือเปล่าล่ะ? ถ้าความสุข ความรื่นเริงของเรา เห็นไหม เวลาเรานั่งสมาธิของเราขึ้นมา เรามีความสุข ความรื่นเริงในหัวใจของเรา โดยที่ไม่เบียดเบียนใครเลย ไม่เบียดเบียนใครเลย แล้วมันมีความสงบสงัดในหัวใจของเรา เห็นไหม

นี่ศาสนาสอนที่นี้ละ ศาสนาสอนเรื่องความรู้สึกรู้สึกมันคืออะไร ความรู้สึกมันคือปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิเกิดในไข่ ในครรภ์ มันมาเกิดเป็นเรา พอเกิดเป็นเรา ชีวิตนี้ ชีวิตชั่ยหนึ่ง อายุชั่ยหนึ่ง มันจะดำเนินการไปถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ สิ้นสุดแห่งทุกข์ ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ มันจะดำเนินการไปถึงที่สุดแห่งอายุชั่ยแล้วมันก็จะเกิดตายๆ ของมันไป มันไม่จบนะ

แต่ถ้าโดยศาสนา เห็นไหม ในชีวิตประจำวันเราก็มีความเดือดร้อนในหัวใจอยู่แล้ว ในชีวิตประจำวันเราก็บ่นพร่ำในหัวใจอยู่แล้ว ถ้ามันบ่นพร่ำนี้เพราะอะไร เพราะมันไม่มีธรรมโอสถ เวลาคนเขาเจ็บไข้ได้ป่วย เขาไปวัดไปวาถันเพื่อรักษานะ หัวใจเราป่วยตลอดเวลาเราไม่เอาอะไรรักษามันเลย ถ้าเรารักษามัน ตั้งสตินี้ธรรมโอสถ

สติธรรม ปัญญาธรรม สมาธิธรรม นี่เป็นยาหมคนะ! นี่เป็นการบำรุงรักษาหัวใจเรานะ! แล้วยานี้ไปซื้อหาซื้อที่ไหนล่ะ หาซื้อที่ตลาดก็ไม่มีขาย เวลาจะซื้อขึ้นมา สติเราก็ต้องฝึกขึ้นมา สมาธิเราก็ต้องสร้างขึ้นมา ปัญญาเราก็ต้องสร้างขึ้นมา นี่มันจะเป็นธรรมโอสถ มันจะรักษาใจของเรา ถ้าใจได้บำรุงรักษาขึ้นมา เห็นไหม จากคนป่วยไข้มันจะได้กลับมาเป็นปกติ ปกติคือสัมมาสมาธิ ปกติคือใจปกติ พอปกติแล้วเราหัดฝึกฝนของเรา หัดใช้ปัญญา ถ้าหัดใช้ปัญญา มันจะเป็นโลกุตตรปัญญา

ปัญญานี้เป็นปัญญาการฆ่ากิเลส ปัญญานี้เป็นการฆ่าอวิชชา ความไม่รู้ในหัวใจใจ กิเลสคือความไม่รู้ในหัวใจ ในหัวใจมันไม่รู้นะแต่มันเก่ง มันคิดของมัน มันคิดของมัน มันบอกว่ามันรู้ของมัน มันรู้อะไร รู้แต่ไฟ เอาแต่ไฟมาเผาตัวเหมือนเด็กๆ เด็กๆ มันทำอะไร เด็กอ่อน เด็กทารก ของนี้เขาเดือนไว้นะ ของที่เป็นอันตรายอย่าเอาไวใกล้มือเด็ก เด็กมันจับได้มันเอาชดใส่ปากหมดแหละ เด็กมันไม่รู้ของมัน จับอะไรได้มันก็จะกิน จับอะไรได้ก็จะกิน โดยที่มันไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นโทษเป็นภัยต่อมันเลย

ความคิดที่มันเกิดโดยธรรมชาติของมัน มันก็เหมือนเด็กๆ คิดทุกเรื่อง คิดธรรมชาติของมัน คิดๆๆ เหมือนเด็กๆ แต่พอเรามีสติปัญญา เห็นใหม่ มันจะพัฒนาของมัน อะไรคิดดี คิดชั่ว นี่คิดดี คิดชั่วมันจะแยกแยะของมัน พอแยกแยะของมัน นี่ธรรมะโอสธ

เราต้องมีธรรมะ เรามีธรรมโอสธ เห็นใหม่ คนเจ็บไข้ได้ป่วยเขาไปหาหมอ จิตใจของเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราต้องมีธรรมโอสธ ธรรมโอสธ ธรรมเตือนเรา แล้วพอทำขึ้นมาทุกคนจะบอกว่ามันเครียด มันเครียด มันไม่สบาย ถ้ามันสบายมันก็สบายกิเลสใจ กิเลสมันจะสบายในหัวใจของเราใจ แล้วมันก็จะขยับถ่ายอยู่บนใจของเรานี้แหละ ถ้ากิเลสมันขยับถ่ายเป็นมูตร เป็นคูล เป็นจี เป็นแบบในส้วมนะ เราจะรังเกียจมากเลย

แต่เวลามันขยับถ่ายความโลภ ความโกรธ ความหลงในหัวใจของเรา มันก็เหมือนขยับถ่ายอย่างนั้นแหละ ทำไมเราไม่รังเกียจล่ะ ถ้าเราเห็นความขยับถ่ายอย่างนั้น กิเลสมันขยับถ่ายบนหัวใจของเรานะ ถ้าเรามีสติมันก็จะขยับถ่ายเราไม่ได้ ถ้ามันจะเป็นความคิด ไม่ใช่การขยับถ่าย มันเป็นมรรค มันเป็นความคิดดี เห็นใหม่ เราเหยียบคันเร่ง สร้างคุณงามความดี ฝึกหัวใจของเรา แล้วเวลาฝึกไปถึงที่สุดนะ เป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคา เป็นอนาคา เป็นพระอรหันต์นะมันจะเหมือนกัน มันจะซาบซึ้งในหัวใจของเรา

ในปัจจุบันนี้เรามีคบอด เวลาครูบาอาจารย์พูด เวลาครูบาอาจารย์คอยเตือน มันเตือนเนื้อร้อนใจไปหมดละ อึดอัดนะ อึดอัดขัดข้องไปหมดเลย นุ่นก็ผิด นี้ก็ผิด แต่ตัวเองมันผิดอยู่ในหัวใจมันไม่เห็น เวลาคนอื่นเตือนว่ามันผิดๆ อึดอัด ขัดข้องไปหมดเลย เห็นใหม่

นี่ไง เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์มันเป็นแบบนี้ เวลาอีกอดขัดข้องเราก็อ้อนกลับมาดูใจเรา หลวงตาเวลาท่านหาครูบาอาจารย์นะ “มีใครบอกทางเรา มีใครชี้ทางเรา เราจะเอาครูบาอาจารย์นั้นเป็นที่พึ่ง จะสละเป็นสละตายกับครูบาอาจารย์องค์นั้น ขอให้ครูบาอาจารย์คอยชี้ให้เรา”

เขาแสวงหากันนะ แต่นี่เวลามันเป็นไขในหัวใจ ครูบาอาจารย์คอยบอกเรา เราก็อัดอัดไปหมดเลย เราจะอึดอัด ขัดข้องขนาดไหน เอามาเปรียบเทียบกับมันเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษสำหรับเรา.. สิ่งใดที่เป็นประโยชน์สำหรับเรา มิตรแท้ณะ เขาเห็นว่าผิดพลาดตรงไหนเขาจะเตือนเรา คนเทียมมิตร เพียงแต่ล่อหลอกให้ได้ผลประโยชน์จากเรา ไม่มีมิตรแท้หรืออก เขาจะพูดเขินยอม สรรเสริญเรา เพื่อเอาประโยชน์กับเราเท่านั้นแหละ

คนเทียมมิตร มิตรเทียม ไม่ใช่มิตรแท้ มิตรแท้ณะผิด ถูก ชั่ว ดีตรงไหน เขาจะบอกเรา เขาจะเตือนเรา แล้วถ้าเรามีสติมีปัญญาในหัวใจของเรา เราจะมีคุณธรรม มีธรรมโอสถเตือนเรา แล้วเราจะเป็นคนดี ดีในธรรมะ

ดีในทางโลกของเขา ให้มันมีมากแล้วในทางโลก คนดีทางโลกมีมากแล้ว เรามีในทางธรรมของเรา ถ้าหัวใจเรามีธรรมในหัวใจนะ ร่มโพธิ์ร่มไทรมันเกิดในหัวใจเรานะ แล้วเราจะเป็นที่พึ่งกับคนอื่น ๆ ได้ เราจะบอกแนะ ชี้แนะทางเขาได้

นี่เราบอกชี้แนะทางเขาไม่ได้ แล้วเราก็อัดอัด ขัดข้องข้างในใจของเรา เราต้องแก้ไข ในเมื่อในหัวใจของเรามันมีกิเลสอยู่ มีสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยในหัวใจของเรา.. เป็นพิษเป็นภัยนะ ร่างกายนี้หมดอายุขัยไปแล้ว เขาก็เผาทิ้งทั้งนั้นแหละ แล้วหัวใจของเราไม่มีใครเผาได้ ธรรมโอสถ ตบะธรรมนี้จะไปแผดเผา จะพยายามทำให้ดีขึ้น แล้วพอดีขึ้นมาเป็นสมบัติของเรา

ใจนี้ เวลาตาย ใจนี้มันเคลื่อนไป เคลื่อนไป คุณงามความดี ความรู้สึกละนี้จะไปเป็นใจกับเรา พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สร้างคุณงามความดี ตัดแต่งพันธุกรรมของจิตนี้ จนเป็นจิตที่คิดดี ทำดี ทุกอย่างดี จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นไหม เราศึกษาปฏิบัติของเราให้มันเข้าสู่ขบวนการ เวลาเข้ากระแสแล้วมันจะสิ้นสุดแห่งทุกข์ เราศึกษาใจเรา เพื่อประโยชน์กับเรานะ เอวัง